

Szkoła inwalidów w Przemyślu.

Z powołaniem do życia krajowej Komisji Opieki nad inwalidami wojennymi w Galicyi, powstały szkoły inwalidów: w Krakowie, we Lwowie i ostatnio w Przemyślu.

W maju 1916 r. ukonstytuował się miejscowy Wydział wykonawczy krajowej Komisji Opieki nad inwalidami wojennymi z ks. Władysławem Sapiehą na czele i w krótkim czasie zorganizował szkołę. Kierownictwo techniczne objął inż. Michał Wojtów, inspektor szkół przemysłowych uzupełniających.

Szkoła musiała od początku walczyć z wielkimi trudnościami. Brak w Przemyślu jakiegokolwiek szkoły przemysłowej, brak sił fachowych, urządzeń i narzędzi, powodował, że wszystkie warsztaty i ich urządzenia trzeba było dopiero wykonywać we własnym zarządzie lub sprządać z poza Przemyśla. Mimo tych trudności, dzięki gorliwej pracy kierownictwa, powstało w krótkim czasie siedm oddziałów przemysłowych: stolarski, kołodziejski, kowalski, ślusarski, krawiecki, szewski, koszykarski i iutroligatorski.

Szkoła zaczęła pożytecznie pracować i rozwijać się. We wrześniu stanęła obok budynku szkoły kuźnia kołodziejska, specjalnie zbudowana jako wzór kuźni wiejskiej. W październiku otworzono kurs piekarski i piekarnię szkolną na Zasaniu, która do maja b. r. wypiekała około dwieście pięćdziesiąt tysięcy bochenków chleba, a więc, obok spełniania zadania przygotowania inwalidów do tego popłatnego przemysłu, oddaje znakomite usługi aprowizacji miasta. W marcu 1917 r. utworzono pracownię szczotkarską, a obecnie pracownię bednarską.

Obok szkoły przemysłowej powstał w lipcu 1916 przy krajowej szkole kupieckiej kurs handlowy inwalidów pod kierownictwem dyrektora tej szkoły dra Kazimierza Sawickiego. Kurs ten ma na celu przygo-

towanie do prowadzenia małych sklepów po wsiach i miasteczkach, ponieważ uczestnicy — przeważnie drobni włościanie — z powodu niezdolności do ciężkiej, fizycznej pracy, w handlu chcą szukać uzupełnienia środków utrzymania. Z tego powodu, dla natychmiastowego zastosowania nabytych wiadomości teoretycznych do praktyki i zapoznania się uczestni-

mania przez wyszukanie im posady odpowiedniej do ich zdolności fizycznej i fachowego wykształcenia, istnieje przy Wydziale biuro opieki socjalnej, które pod kierownictwem prof. dra B. Kozłowskiego rozwinięło bardzo gorliwą działalność i potrafiło znaleźć dla wszystkich inwalidów, opuszczających szkołę, korzystne posady w różnych okolicach kraju.

Dla zaznajomienia społeczeństwa z rozwojem szkoły i wynikami prac uczniów, jakoteż dla zachęcenia go do angażowania inwalidów do zajęć, urządzono w połowie kwietnia wystawę prac szkoły inwalidów wszystkich oddziałów.

Szczególne zainteresowanie budziły wyroby kołodziejskie i kowalskie, jakoteż stolarskie i koszykarskie. Wśród stolarskich wyrobów uderzała odrębna grupa warsztatów dla własnych pracowników: krawieckiej, szewskiej, szczotkarskiej i stolarskiej, urządzenie dla sklepu inwalidów i t. d.

Osobne miejsce zajmowały aparaty terapeutyczne dla gimnastyki palców, pomysłu przedownika w pracowni stolarskiej, zwykłego żołnierza-stolarza, który w sposób prosty, a prawie genialny, rozwiązał konstrukcję zawieszonych i kosztownych aparatów zagranicznych. Między wyrobami koszykarskimi bawiły

oko drobne mebelki dla dzieci, silnie wykonane kosze i rzadko obecnie spotykane, opłatanie gąsiory.

W ogólności wystawa wykazała wczorowe prowadzenie szkoły i zupełne osiągnięcie jej celu: przygotowania inwalidów do bezpośredniego wykonywania rzemiosła, które zapewniłoby im egzystencję i to w czasie możliwie najkrótszym. Te pomysłyne rezultaty pracy dowiodły ile zdolności drzemie wśród ludu i że szczególnie nasi włościanie nadają się do każdej gałęzi przemysłu.

Po ukończeniu wystawy miejscowej, cdesłano okazy do Wiednia na wystawę szkół inwalidów

Szkoła inwalidów w Przemyślu: Ogólny widok szkoły. Obok kuźnia szkolna.

ków ze wszystkimi czynnościami kupca, utworzono sklep wzorowy, w którym inwalidzi pracują praktycznie.

Z końcem maja skończył się kurs drugi i natychmiast rozpoczął się trzeci, gdyż kursa te stanowią stałą szkołę, przynoszącą wielkie korzyści ciężko uszkodzonym, a inteligentniejszym inwalidom.

Równocześnie odbywają się kursa dla analfabetów i nauka uzupełniająca przy szkole przemysłowej, a w najbliższym czasie utworzone zostaną kursa szkoły ludowej i wydziałowej; kursa te mają na celu podniesienie ogólnego wykształcenia.

W celu zapewnienia inwalidom środków utrzy-

Udaremniona ofensywa włoska: Ogólny widok włoskiego pancernego fortu Punta Gerbin na granicy południowego Tyrolu.